

FUIT

RÓMAI ROMJAINK
AQUINCUMTÓL BRIGETIO-IG.

NYÍRÓ ANDRÁS

FUIT

RÓMAI ROMJAINK
AQUINCUMTÓL BRIGETIO-IG.

Pilisi Sziklák Natúrpark
Virágzó Keszölc Egyesület

2022

A Pilis lábánál, Kesztlőc határában egy útmenti kis tisztáson egy római mérföldkövet idéző márványoszlop áll. Rajta ez a felirat:

EZT A KÖVET
A DOROGOT ELKERÜLŐ 10. SZ. ÚT
ÉPÍTÉSÉNEK EMLÉKÉRE
AZ AQUINCUMOT BRIGETIOVAL ÖSSZEKÖTŐ
RÓMAI ÚT MARADVÁNYAI MELLETT
BRIGETIOTÓL A XXIX. RÓMAI MÉRFÖLDRE
ÁLLÍTTATTA
A TATABÁNYAI KÖZÚTI IGAZGATÓSÁG
MCMXCV

A tisztás mellőzi az ünnepélyességet, itt nem tartanak megemlékezéseket. Az országút melletti kitérő ma az illegális szemétlarakók és a falugondnok reménytelen állóháborújának csatamezeje. Néhány hónapon keresztül gyűlnek a suttymban lerakott műanyagzsákok, aztán jön a felszabadító hadművelet, a kesztölci gondnok lelkes fiatalokkal felszámolja a szeméthegyet. Kitartóak és elszántak, mint a római legionáriusok, meg is érdemelnének egy diadalívot, vagy legalább egy oszlopot a falu határában.

Pannonia provincia az időszámításunk utáni évtizedekben alakult ki. A római birodalom legjobb időszaka volt ez. Iulius Caesar halála után Augustus lett a császár. Majdnem kétszáz évig tartó békés időszakot alapozott meg rendeleteivel, intézkedéseivel. A hatalmas birodalom észak-keleti csücskében Pannonia szépen fejlődött. Katonák, kereskedők, kézművesek népesítették be. Utakat építettek, várossá fejlesztették legfontosabb táborait. Az az út, aminek emléket állítottak a tatabányai útépítők, két katonai várost kötött össze: Aquincumot és Brigetiot.

A békés építkezést a II. század végétől barbár betörések pusztították. Pannonia a birodalom legfontosabb stratégiai pontjává vált, itt próbálták meg feltartóztatni a pusztító hordákat a rómaiak. A provincia hirtelen megnövekedett stratégiai jelentőségét mutatja, hogy több császár is innen származott. Az idő a barbárok oldalán állt. A rómaiak védekezni kényszerültek. Magas falakat építettek, magaslatokra telepítették táboraikat. A provincia határára, a Duna partjára őrtornyokat emeltek, onnan kémlelték a barbárok hadmozdulatait. Végül menekülniük kellett, a IV. században feladták Pannonia provinciát.

Ez több, mint ezeröttszáz éve történt. Az épületeiket azóta pusztította a tűz, az eső, a szél és a jég. A téglákat, köveket felhasználták építőanyagként a betelepülő avarok, később a magyarok. A romokat tovább pusztították a tatárok, törökök. A törökök kiverése után a visszatérő főurak és főpapok építkezéseinek útjában voltak a maradványok, robbantottak, bontottak, ráépítettek. Az ipari forradalom és a nagyipari mezőgazdaság is elvette a magáét. Jött még két világháború, és az erőltetett iparosítás.

A rómaiak az örökkévalóságnak építettek. A sok pusztítás után még mindig maradtak falmaradványok, épületromok. Igaz, ma már jó esetben is csak térdig érnek. De jelzik, hogy egykor, több, mint ezeröttszáz évvel ezelőtt itt olyan emberek éltek, akik hittek az állandóságban, az örökkévalóságban. Kőből építkeztek, maradandót alkottak.

Mihez kezdhethetünk ezzel az örökséggel? Az olaszok azt gondolhatják, hogy a rómaiak örökösei. Róma, Pompeii és a többi nagyszerű város romjai felett ma olaszul beszélnek. A franciák büszkék lehetnek arra, hogy a gallok harcoltak Iulius Caesar ellen. Asterix és Obelix történeteiben elmondhatják: bolondok ezek a rómaiak. A németek is erőt meríthetnek abból, hogy a teutonburgi erdőben a világbirodalmat építő Augustus seregeit futamították meg. A Netflixen a Barbárok című sorozat második évada mondja el ennek a küzdelemnek a részleteit. A román nemzeti öntudat egyik pillére, hogy az egykori római provincia, Dacia lakói, a dákok a mai románok ősei.

Nekünk, magyaroknak nincs ilyen legendánk. Az első magyar törzsek több, mint ötszáz évvel a rómaiak után érkeztek a Kárpát-medencébe. Senki nem gondolja, hogy a rómaiaktól származunk, vagy hogy ellenük harcoltunk. Tudjuk, tapasztaljuk, hogy a zsidó-keresztény kultúránk görög-római alapokra épült, tudjuk, hogy a rómaiak városai helyén jött létre Buda, Székesfehérvár, Esztergom, Szombathely, Győr. Ha megkérdeznénk, a többség talán nem tudna válaszolni arra, hogy mit jelent nekünk, magyaroknak, hogy itt volt a Római Birodalom határa.

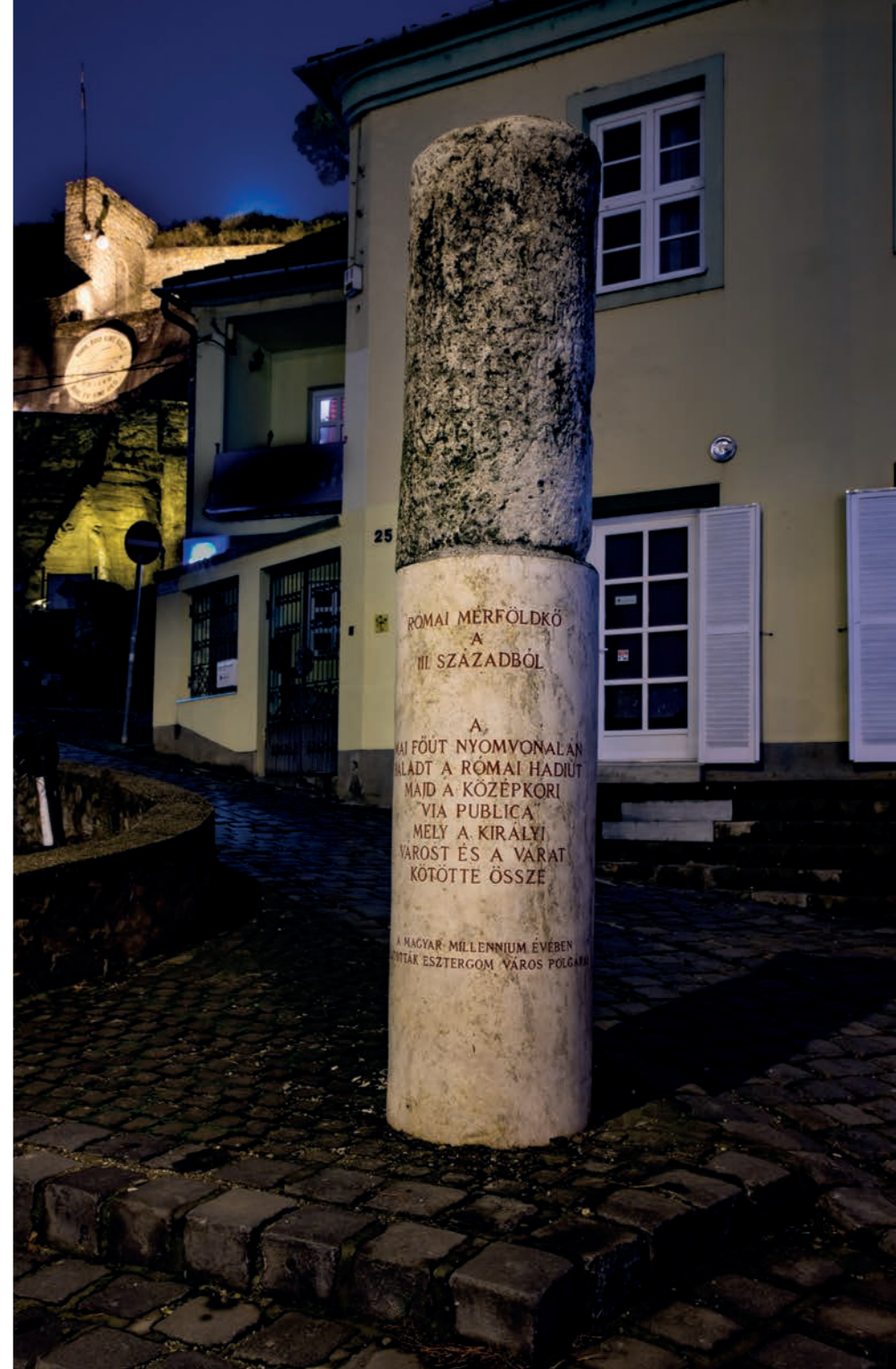

Mit jelent nekünk, magyaroknak a Római Birodalom? A válaszok itt vannak előttünk. Elég csak Óbudától Komáromig elutazni. Városok, erődök, őrtornyok, mérföldkövek nyomait őrzi a föld. Őrizzük mi is, minden településen másképp. A Dunakanyar kis falvaiban van, ahol a térdig érő romokat repkény futja be, és csak a régészek szakcikkeiből lehet kikövetkeztetni, hogy hol lehetett az őrtorony. Aquincumban példás múzeumi környezetben barangolhatunk a polgárváros egykori utcáin. A két óbudai amfiteátrum jó állapotban van, de mintha az utolsó gladiátor felkoncolása óta nem tért volna vissza ide az élet, idegen, karanténba zárt világot őriznek a város szívében. Óbudán, Esztergomban a modern épületeket szervesen kiegészítik a római emlékek, hazafelé jövet-menet találkozhatunk velük. A kedvencem a leányfalusi őrtorony, szemmel láthatóan békésen elfér a szomszédos nyüzsgő forgalmú benzinkúttal. Dömösön éppen feltárást végeztek, valaki nemrég vett meg egy telket, ami alatt egy római őrtorony volt. Nyergesújfalun meg se próbálkoztak az ásatással, és milyen jól tették, a falak vastag földtakaró alatt pihennek, de mégis látszik a körvonaluk. Almásfüzitőn az azaumi tábor romjai felett visszavonhatatlanul terpeszkednek a vörösiszap-tározók. De ez nem zavarta a helyieket, kicsit odébb barátságos római hangulatú játszóteret és épületeket húztak fel.

Ilyen a mi római múltunk, sokszínű, szerethető és feledhető. Nem telepedett rá vaskapalapos ideológia, minden falu és város beleláthatja azt, amit akar.

	Aquincum, múzeumpark
	Kesztlöc, a római út emlékoszlopa.
	Dunaalmás, kőhordó út.
	Aquincum, polgári amfiteátrum.
	A Duna-kanyar az Esztergom melletti Hidegtelelős kereszt római romjainál.
	Pilismarót, római romok a kálvária felett.
	Brigetio, angyal relief a kőtárban.
	Aquincum, múzeumpark
	Dömös, ásátás egy római őrtorony alapjainak ásátása.
	Verőce, készülő emlékmű a római őrtorony romjainál.
	Tokod, a római erőd romjai.
	Nyergesújfalu, a római erőd romjai.
	Aquincum, vízvezető utca a múzeumparkban.

	Visegrád, római erődítmény romjai
	Piliscsév, Szent Vendel szobra egy római mérföldkövön.
	Nyergesújfalu, a római erődítmény romjai.
	Leányfalu, a római őrtorony romjai
	Szentendre, kőtár, oroszlános kő.
	Óbuda, Árpád-híd, római relief
	Verőce, római őrtorony romjai az út és a Duna között.
	Óbuda, Porta Pretoria.
	Visegrád, védőtető a római romok felett.
	Aquincum, katonai amfiteátrum.
	Óbuda, Thermae Maiores az Árpád-híd alatt.
	Tokod, a római erőd romjai.

	Óbuda, Római fürdő.
	Óbuda, Árpád-híd aluljáró, római relief.
	Brigetio, kőtár, római relief.
	Óbuda, római romok a Flórián-térenél.
	Tokod, a római erőd romjai.
	Leányfalu, római őrtorony romjai a benzinkút mellett.
	Almásfűzítő, római kori erődítményt idéző játszótér.
	Aquincum, delfin alakú vízköpő a múzeumparkban.
	Tokod, a római erőd romjai.
	Aquincum, katonai amfiteátrum.
	Szöny, emlékoszlop Brigetonak.
	Tokod, a római erőd romjai.
	Óbuda, Flórián-tér, római romok.

	Pilismarót, római romok a kálvária mögött.
	Óbuda, katonai amfiteátrum, Kolodko Mihály szobra.
	Óbuda, katonai amfiteátrum.
	Pilismarót, római őrtorony maradványai a Duna-parton.
	Dunaalmás, kőhordó út, római kori vízáteresz.
	Visegrád, a római erőd maradványai.
	Óbuda, Flórián-tér, római emlékoszlop.
	Piliscsév, Szent Kelemen szobra római mérföldkövön.
	Esztergom, római mérföldkő a városközpontban.
	Visegrád, a római erőd maradványai.